

13 Αυγούστου 2023

Η εικόνα της Παναγίας στη Βυζαντινή Τέχνη.

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Αύγουστος, ο μήνας της Παναγίας
Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΤΕΧΝΗ

Αύγουστος, ο μήνας της Παναγιάς Η εικόνα της Παναγιάς στη Βυζαντινή Τέχνη

Η εικόνα της Παναγιάς στη Βυζαντινή Τέχνη.

Κορυφαία και πρωτεύουσα θέση ανάμεσα στις γιορτές του καλοκαιριού κατέχει στην καρδιά του Αυγούστου η Κοίμησις της Θεοτόκου. Άπειρα τα επίθετα και οι προσωνυμίες που συνδέουν την Παναγιά με τους διάφορους τόπους, την Παναγιά όλης της χριστιανικής οικουμένης. Άπειρα και τα προσκυνήματα που καθιστούν το μήνα Αύγουστο το μήνα της Παναγιάς. Η μορφή της υμνήθηκε από την εκκλησία και εικαστικά μέσω των εικόνων και των ψηφιδωτών έχει αποτυπωθεί σε άπειρες παραλλαγές. Σύμφωνα με την παράδοση ο ευαγγελιστής Λουκάς ζωγράφησε πρώτος την Παναγία στο γνώριμο ως σήμερα τύπο της Οδηγήτριας. Η εικόνα άρεσε και στην ίδια και είχε την ευλογία της.

Το να ασχοληθεί κανείς με το πρόσωπο της Θεοτόκου και τις απεικονίσεις του στη βυζαντινή τέχνη είναι ένα πανδύσκολο έργο. Εδώ απλά θα αναφέρουμε τους εικονογραφικούς τύπους που διαμόρφωσε η αγιογραφική-καλλιτεχνική παράδοση στο χώρο της ορθοδοξίας. Η πλατυτέρα των ουρανών, η μητέρα του Θεού, η τιμιωτέρα των χερουβίμ, η βλαχερνίτισσα, η νικοποιός, η παράκληση, η ελεούσα, η γλυκοφιλούσα, η κυρία των αγγέλων, η χώρα του αχωρήτου, η γαλακτοτροφούσα, η φοβερά προστασία, η οδηγήτρια, η βρεφοκρατούσα, η ελεούσα, η ρίζα του Ιεσσαί, η ζωοδόχος πηγή, η αμίαντος, η αμόλυντος, η αγγελόκτιστη, η Παναγία του πάθους και πέρα από τα καθιερωμένα ονόματα που η αγιογραφική παράδοση μας κατέλειπε, ο κάθε τόπος ήθελε μια δικιά του Παναγιά, μία δικιά του Μάννα, που να προστρέχει σε καλές ή δύσκολες ώρες. Η Παναγιά της Τήνου, η Εικοσιφοίνισσα, η των Ιβήρων, η Καταπολιανή, των Βλαχερνών, η

Σουμελά, η Παρηγορήτισσα της Αρτας, η Λαμπηνή, η Χρυσκαλίτισσα στα Χανιά και τόσες άλλες που συνέδεσαν τὸ ὄνομά της, με το ὄνομα της πόλεως που προστατεύει και μεσιτεύει για το λαό της.

Η σύνδεση του ονόματος της Παναγίας και η κατασκευή του ναού προς τιμήν της έχει να κάνει και με την τεχνοτροπία του Ναού της (Μολυβδοσκεπάστη, Θολωτή κ.ά.).

Η εικόνα της σχετίζεται και ονομάζεται από τα θαύματα της Παναγίας: Γοργοπήκοος, Ελεούσα κá. ή μπορεί να έχει πάρει το ὄνομά της από εγκωμιαστικά λόγια, λόγω της μεγάλης αγάπης των πιστών και της αναφοράς τους στο πρόσωπό της: Χρυσοκελλαριά, Χρυσοσπηλιώτισσα κá.

Υπάρχουν εικόνες της που τα ονόματα τους προέρχονται από τα επίθετα που της προσέδωσαν οι υμνογράφοι της εκκλησίας μας, Αμόλυντος, Υψηλοτέρα κá.

Επίσης θα προσπαθήσουμε να καταδείξουμε την ειδική λατρευτική σχέση της Παναγίας με την Κωνσταντινούπολη ως προστάτιδας της Πόλης μέσα από ιστορικά γεγονότα, εκστρατείες και πολιορκίες της Πόλης.

Η εξέχουσα θέση της Θεοτόκου στο Βυζάντιο επιβεβαιώνεται και από τις πολλές εκκλησίες που χτίστηκαν στη Κωνσταντινούπολη και αφιερώθηκαν στην χάρη της.

Ξεχωριστό κομμάτι αποτελεί η εικόνα της Υπερμάχου στρατηγού στη δημόσια λατρεία της αυτοκρατορίας (νομίσματα, σφραγίδες, δίπτυχα κá), αλλά και στην ιδιωτική λατρεία των πιστών χριστιανών (κοσμήματα, ενδύματα κá.).

Σημαντικό κεφάλαιο της Βυζαντινής τέχνης είναι η μορφή της Παναγίας στα εξαιρετικά ψηφιδωτά των εκκλησιών της Βασιλεύουσας αλλά και όλων των Ορθόδοξων εκκλησιών.

Η μελέτη και η καταγραφή όλων αυτών των στοιχείων θα επιβεβαιώσει τη ειδική όσο και πρωτεύουσα θέση της Παναγίας στην Ορθοδοξία, στην τέχνη και στο πολιτισμό του Βυζαντίου.

Πηγή: vizantinonistorika.blogspot.gr